

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput XXXV.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

Heretici sedi-
tiosi, non Re-
ligiosi.

quibus Iesuitæ eiekti sunt, id nobis explicare poterunt, vtrū tantos & tam opimos bolos inuenerint, quantos spe & expectatione iamdudum deuorauerant; idemq; re ipsa compertient illi, qui sibi ex aliis Collegiis aureos montes pollicentur, Iesuitis inde exterminatis. Et tunc clarè videbunt cæci, si tamen oculos aperire velint, quàm solido nixus fundamento dixeris, *Iesuitas pro bello pecunias contribuisse*. Ministrorum hoc est, Arnalde; horum machinis & impulsu impōnuntur Ecclesiis vectigalia, seditiones concitantur & fouentur, Duces corumpuntur, qui in suum Regem Christianissimum insurgunt, auro & argento, non tantum ferro & linguæ acumine. Dominus de Monluc, Tribunus militum in Gallia, cuius virtutem frustra corrumpere conati, sed non frustra eius vires & iacertos experti sunt, huius rei clarum & sonorum testimonium posteritati reliquit. Iesuitæ tale quid moliri re ipsa non possunt, multò minùs voluntate: in suum herum ac Dominum arma cingere, hæreticorum rebellium mos est, non Religiosorum obedientie amantium.

Hactenus igitur ostendi tibi, ista cōgiaria Hispanica, istas naues & opes Iesuiticas, esse fictiones Rupellæ primùm, & postea iterata editione in tuo cerebro impressas, Iesuitasq; non magis esse Hispanos propter opes, quàm propter honores. Concludo igitur, tuam ratiocinationem & fundamentum, omniq; bonæ consecutionis ordine carere, teq; tam imperitum esse Logicum, quàm Aduocatum. Nam tuas probationes arenæ inædificas, & dum argumenta contextis, neque vnde ordiaris, neque quò progrediaris, nosti; cum quod proponis, nunquam probes. Sed iam tempus est, ut ad Iesuitarum auaritiā accedamus.

CAPVT XXXV.

Calumniæ Arnaldi de variis testamentis.

Iesuitæ

Iesuitæ, inquis, avari sunt. Accusatio hæc efficacior est, quàm illa de diuitiis; cùm ad assequendum id, quod cupis; tum ad creandum odium Iesuitis. Opibus enim pollere, nemini datur vitio; sed avaritiæ deditum esse, non modicum crimen est, apud illos præsertim, qui Deo paupertatis votum nuncupârunt. Quod cùm te non fugeret, insolentissimè & iniuriosissimè hîc exultas, & absque fronte & mente affirmas, Iesuitas quotidie testamenta captare & supponere, deprædatosque esse, non paucas Galliæ familias; postquam, inquis, Airdus fato concesserit, non omittent, quin poscant ius primogenituræ: neque enim vnquam paupertatis vrgent votum, nisi cùm iam omnis spes successionis planè evanuit; ac tunc quoque cùm profitentur, ac Sodalitatis subeunt sacramentum, bona sua prius Collegio resignant, prorsus vt nihil exeat, intrent omnia, non minùs quæ forte obveniunt ab intestato, quàm quæ testamentis: quæ suprema iudicia sollicitè nimis captant, iamq; animam in ore habentibus identidem ingerunt, aut horrorem inferni, aut paradisi amœna, prout nihil aut multum impartiuntur Societati illi Iesu, cuius rei illustre exemplum in Maldonato, cum præside Montibrunesi S. Andrea. Hactenus tua verba, qui & alibi in tua actione eosdem Latinis vocabulis (vt intemperiem oris tui magis demonstres) appellas immani avaritia nocentissimos, quibus fides, decus & pietas, postremò honesta inhonestaq; quæstui sunt. Quæ verba adeo atrocía & immania sunt, vt contra omnium profligatissimos totius orbis vsurarios proferri vix possint. Sed

Mendacia Ar-
naldi.

fionem fecerunt, nominare poteris. Quartum, quòd tota hæreditas ipsis ab intestato obuéniat: nam nullum ius habent vel acquirunt ratione illorū, qui in Collegiis moriuntur.

Sed potissimū mendacium est de præside S. Andreae mortuo, qui anno Lxjv. Iesuitis legauit duodecim millia librarum; iste igitur vir clarissimus, iudicio tuo, circumuentus est, & posterī eius fortunis spoliati per Maldonatū Iesuitam, qui paulò ante obitum confessionem eius audie-

De testamento rat. Sed certum exploratumq; est, Dominum illum multò
D. Præsidis S. antè testamento Iesuitis reliquisse & destinasse legatū hoc,
Andrea. quàm Maldonati notitiā vllam haberet; & Maldonatum hac in re nihil aliud egisse, quàm quòd suaserit, vt illam pecuniæ summam relinqueret liberam, neque certo alicui vsui applicaret, vt ita arbitrio & iudicio Superiorum in quasuis Societatis necessitates expendi posset. Quod factum calumniatoribus calumniandi ansam præbuit; interim tu vno pestiferæ tuæ linguæ iaculo insectaris & laceras, non modò Iesuitarum viuentium nomen & existimationem; sed etiam Maldonatī & præsidis prædicti iam vita defuncti. An nō enim vtrique debitam famam surripis, dum Maldonatum in ipso Sacramēti Pœnitentiæ mysterio decepisse; alterum verò deceptum, & in fraudem impulsū mentiris, hominem tantę auctoritatis & virtutis, tantę ætatis & prudentiæ? An non & illa insignis detractio, dum, quod piè & religiosè, & in conspectu Dei & hominum laudabiliter egit, immeritò & fallaciis excœcatum fecisse prædicas? Præterea iniuriā facis Senatui, qui Senatusconsulto declarauit Ioannem Maldonatum innocentem, quem tu *seductorem* & *prædonem* vocas. Ostendis etiam te ex schola Machiauellī prodissē, dum rides & calumniaris, quod apud Christianos moribundos fiat mentio inferni & paradisi. Qua de re vīs supremo illò vitæ articulo sermones institui. Num de pectine Solis, De Ætne incendiis, & de epyciclis Saturni?

Eadem mentiendi & criminandi libidine dicis Iesuitas
expilasse domum Domini Bolanij, Consiliarii in Senatu Burdega
lenfi: Palam quoque est, quo modo inuolarint domum laresq; Bola-
niorum, quæ familia vna est de opulentissimis Burdegala. Infiniti
 Burdegaleses fide dignissimi, & adhuc superstites rogati
 testabuntur, Dominum Bolanium id quod dedit, dare de-
 creuisse extruendo & fundando Collegio, priusquam Iesu-
 itæ Burdegalam peruenissent; neque ea vel ætate, vel men-
 tis simplicitate fuisse, quod supra etiam de præside D. An-
 dreæ diximus, vt ei oculos perstringere, & fucū facere pro-
 cliue fuerit, & hanc fundationem multis decretis confirma-
 uit suprema Curia, contra Dominum de Cande, fundatoris
 fratrem, qui pertinaciter eam in Iudicio oppugnabat. Quia
 verò ista familia inter ditissimas Burdegalesis Ciuitatis nu-
 merabatur, vt ais; iure spoliata & expilata dici nequit, ob
 bis mille libras, annui redditus nomine Collegio donatas;
 Imò magno honore affecta est, non tam ob liberalitatem in
 Iesuitas, quàm ob pietatem in patriam, & studium in Reli-
 gionem Catholicam, cuius causa Iesuitæ accersiti sunt. Si
 fundatio hæc celsisset in emolumentum Ministrorū & Præ-
 dicantium; nihil dubito, quin clara & sonora voce Domi-
 num illum vsque ad sidera euexisse.

*De testamento
 D. Bolanii.*

Pergis. Scitur etiam, quale testamentum extuderint præsidi Go-
 drano Diuionensi, quo sororem germanam vnicam, alioqui heredem,
 dimidio coronato contentam esse iusserit, relictis interim quotannis Ie-
 suitico Ordini septem librarum millibus. An non es hoc loco in-
 signis impostor? Soror huius præsidis, cuius maximè hoc
 factum intererat, nunquam de Iesuitis conquesta est, in eo,
 quo ipsos accusas & oneras. Vrbs Diuionensis & tota Bur-
 gundia nouit, Iesuitas nec fuisse vocatos nec auditos, cum
 testamentum hoc conderetur. Nec ipse præses Iesuitas no-
 uerat, nisi communi proborum sermone & narratione. Et li-

*De testamento
 D. Præsidis Di-
 uionensis.*

cet Iesuitas familiariter, & multo longoque usu nouisset; ea tamen erat prudentia, ætate, iudicij maturitate, probitate, & scientia præditus; ut nulla suspicio extiterit, fallacijs circumuentum esse, aut circumueniri potuisse: quippe præsidem tanti Senatus & Sigillorum custodem. Ipsa etiam testamenti series & tenor imposturam tuam refellit. Urbem enim Diuionensem instituit hæredem, si Iesuite illam hæreditatem adire nollent; & si Diuionenses eandem recusarent, substituebat Urbem aut Canoniorum Collegium Augustodunense. Apposuerat etiam quasdam conditiones Iesuitarum Constitutionibus contrarias, quod propè effecit, ut decernerent hæreditatem alijs relinquere. Nec obscure indicabat, Iesuitas secum nunquam locutos. Et quamuis hæreditatem postea adierint; id tamen suasu & hortatu Senatus Diuionensis fecerunt, qui pro sua prudentia id, quod impedimento esse poterat, nonnihil temperauit. Et ex tota illa hæreditate non plures, quam octingenti aurei quotannis redacti sunt, & his postremis bellorum tumultibus ne ducenti quidem; ut proinde necesse fuerit, Collegium partim piorum eleemosynis & liberali stipe, partim ære commodato sustentari.

Necdum mentiendi finis. Ais enim, *recenter admodum locutus primogenituræ abstulerunt familiæ Domini præsidis de Lagebaston terram Faiollensem, eamque distraxerunt duodecim scutatorum millibus, quod precium ocys in Hispaniam ablegarunt, thesauri sui accessionem scilicet.* Semper es Arnaldus, neque vnquam à te degeneras, semperque loqui, mentiri & calumniari eodem loco habes; ita, ut ne os soluere, & in verba formare possis, quin sceleratè veritatem oppugnes, alienaque famæ & existimationi ruinam & interitum machineris. Iesuita Lagebaston, ditionem Faiollensem, sorori suæ reliquit, neque inde quicquam accepit præter 1500. aureos arbitrio suo in egenorum

Calumnia de iure
re primogeni-
turæ Lageba-
stonii.

co iuris primogenituræ abstulerunt familiæ Domini præsidis de Lagebaston terram Faiollensem, eamque distraxerunt duodecim scutatorum millibus, quod precium ocys in Hispaniam ablegarunt, thesauri sui accessionem scilicet. Semper es Arnaldus, neque vnquam à te degeneras, semperque loqui, mentiri & calumniari eodem loco habes; ita, ut ne os soluere, & in verba formare possis, quin sceleratè veritatem oppugnes, alienaque famæ & existimationi ruinam & interitum machineris. Iesuita Lagebaston, ditionem Faiollensem, sorori suæ reliquit, neque inde quicquam accepit præter 1500. aureos arbitrio suo in egenorum

norum

norū turbam, aliosq; pios vsus, dispertiendos. Nescio porro, quam ratione Iesuitis *ius primogenituræ* arroges: Nam ipsa quidem Societas, neq; *ius primogenituræ* suorum hominum, neque legitimam sibi vendicat: & si prius diem obeant, quā quid de facultatibus fortunisq; suis fieri velint, decernant, omne ius integrum illis manet, ad quos ex iuris æquitate & moderatione pertinet: non verò illis, qui tali iure ipsis sui instituti constitutionibus sese abdicarunt.

Quod narras de Renato Airaldo filio Vicarij rerum criminalium in vrbe Andegauensi, eiusdem ordinis est cum aliis tuis mendaciis. Nam adolescens iste 17. annorum, non tantum 14. vt tu fingis, cum in Gallia Deo sese consecrandi, rebusq; mortalibus valedicendi propositum re ipsa exequi non posset, in Germaniam Anno M. D. Lxxxvj. abiit, ibiq; propter eximiam pietatem & indolem in Societatem adscriptus est, non autem, vt tu falsissimè blateras, propter spem ingentis hæreditatis, quam parenti suo Iesuitæ minime inuident.

Renatus Airal-
dus.

Cæterum cum in hac de familiis expilatis, deq; adolescentibus ingenio & genere præstantibus in Societatem aggregatis narratione versaris, excidit tibi non fortuito, sed deliberatè quiddam non dissimulandum, sed necessario publicandum; vt quis, qualisq; sis, omnibus illuceat vel ad ruborem tibi incutiendum, vel ad meliorem mentem iniiciendam. Hoc autem de quo loquor, illud est, quod iuuentutis institutionem apud Iesuitas & Religionis votum comparas sacrificiis, quæ veteres faciebant Saturno, hoc est dæmoni, immolatis illi propriis liberis.

CAPVT